

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**Факультет медичний, міжнародний
Кафедра педіатрії №2**

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. проректора з науково-педагогічної роботи

_____ Світлана КОТЮЖИНСЬКА

01 вересня 2022 року

**МЕТОДИЧНА РОЗРОБКА
ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Факультет медичний, курс 6

Навчальна дисципліна «ПЕДІАТРІЯ»

Затверджено:

Засіданням кафедри педіатрії №2 Одеського національного медичного університету

Протокол № 1 від “28” серпня 2022 р.

Завідувач кафедри _____ (Тетяна Стоєва)
(підпис)

Розробники:

завідувач кафедри, д. мед. н., професор Стоєва Т. В.

завуч кафедри, к. мед. н., доцент, доцент кафедри педіатрії №2 Прохорова С. В.

к. мед. н., доцент кафедри педіатрії №2 Тіткова О. В.

к. мед. н., доцент, доцент кафедри педіатрії №2 Портнова О. О.

к. мед. н., доцент, доцент кафедри педіатрії №2 Весілик Н. Л.

к. мед. н., доцент, доцент кафедри педіатрії №2 Годлевська Т. Л.

к. мед. н., асистент Федін М. В.

к. мед. н., асистент Джагіашвілі О. В.

к. мед. н., асистент Решетіло О. В.

асистент Браткова Л. Б.

Тема 6. Практичні заняття № 15 - 17

Тема 6. Практичне заняття 15 - 17. Кашель у дітей. Диференційна діагностика. Тактика лікаря. Кашель: проблемно-орієнтований підхід в педіатрії. Основні види та причини кашлю. Диференційна діагностика. Диференційна діагностика захворювань, провідною ознакою яких є кашель. Диференційна діагностика. Лабораторно - інструментальні обстеження дітей з кашлем. Диференційне застосування лікарських засобів при кашлі у дітей.

Мета: Визначати причини гострого та хронічного кашлю у дітей, тактику ведення хворого з гострим та хронічним кашлем. Демонструвати вміння ведення медичної документації хворих дітей з гострим та хронічним кашлем. Планувати обстеження хворої дитини та інтерпретувати отримані результати, проводити диференційну діагностику та ставити попередній клінічний діагноз при гострому та хронічному кашлі. Оцінювати дані лабораторних і інструментальних досліджень при гострому та хронічному кашлі. Проводити диференційну діагностику у хворих з гострим та хронічним кашлем. Призначати адекватну терапію у хворих з гострим та хронічним кашлем. Демонструвати володіння біоетичними принципами медичного фахівця та принципами фахової субординації в педіатрії.

Основні поняття:

Термін	Визначення
Задишка	Зміна частоти, глибини, ритму дихання за обов'язковою участю допоміжної мускулатури.
Дихальна недостатність	Задишка + ціаноз. Такий стан організму, при якому легені не забезпечують підтримку нормального газового складу крові, або останнє досягається за рахунок порушення роботи апарату зовнішнього дихання, що призводить до зниження функціональних можливостей організму.
ДН I ст.	Будь-який варіант задишки + ціаноз носогубного трикутника, який виникає при фізичному навантаженні. ЧСС/ЧД - 3,5-2,5:1
ДН II ст.	Будь-який варіант задишки + періоральний ціаноз спокою. ЧСС/ЧД – 2-1,5:1
ДН III ст.	Будь-який варіант задишки + акроціаноз. ЧСС/ЧД змінюється.
ДН IV ст.	Тотальний ціаноз + порушення ритму дихання до апное.
Інспіраторна задишка	Клінічно супроводжується втягінням яремної западини. Утруднений вдих.
Експіраторна задишка	Клінічно супроводжується втягінням міжреберних проміжків. Утруднений видих.
Змішаний варіант задишки	Клінічно супроводжується втягінням яремної западини та міжреберних проміжків + роздування крил носу та втягіння надключичної ділянки
Обструктивний синдром	Синдром, який супроводжує багато захворювань респіраторної системи. Клінічно проявляється: • дистанційні хрипи; • кашель (сухий приступоподібний, вологий); • експіраторна задишка; • перкуторні зміни у вигляді тимпанічного відтінку перкуторного тону або коробковий тон;

	• аускультативно: жорстке дихання, розсіяні сухі свистячі хрипи; • обструктивний синдром завжди супроводжує будь-який варіант задишки. Компоненти обструкції: спазм, набряк слизової оболонки, накопичення слизу.
Постуральний дренаж	Дренаж положенням. Санація трахеобронхіального дерева.
Бронхіт Пневмонія Бронхіальна астма	Запальне захворювання бронхів різноманітної етіології, патогномонічними симптомами якого є кашель та хрипи (сухі та вологі різнопухирцеві незвучні) в бронхіальному дереві при відсутності інфільтративних вогнищевих змін легеневої тканини. Гостре запальне захворювання вірусно-бактеріальної етіології з переважним залученням до патологічного процесу респіраторних відділів й наявністю внутріальвеолярної запальної ексудації і характеризується інфільтративними змінами легеневої тканини і дихальною недостатністю. запальне захворювання дихальних шляхів, в розвитку якого беруть участь клітини і медіатори запалення. Хронічне з апалення поєднується з гіперреактивністю бронхів, що проявляється рецидивуючими симптомами свистячого дихання, ядухи, скованості у грудній клітині, кашлю, особливо вночі та рано вранці. Ці епізоди звичайно пов'язані з розповсюдженою але варіабельною (мінливою) бронхообструкцією, яка зворотна спонтанно або під впливом терапії.
Система сурфактанту	Комплекс поверхнево-активних речовин, які вистилають альвеоли зсередини і перешкоджають їх спаданню.
Миготливий епітелій	Епітелій з миготливим поверхневим шаром, вії якого рухаються у висхідному напрямі. Сприяє самоочищенню бронхів.
Мукоциліарний кліренс	Комплекс анатомо-фізіологічних утворень, який здійснює процес самоочищення бронхів в нормі і при патології. Проводиться спільною діяльністю слизових залоз бронхів, миготливого епітелію і мускулатури бронхів.

Обладнання: ноутбук, тренажер для аускультатії немовля Infant auscultation trainer and smartscope LF01201 W44743 (Інв.№ 101475072), багатоцільовий педіатричний тренажер по догляду (S157) W45178 (Інв.№ 101475075), мультимедійна презентація з теми практичного заняття, учбові відеороліки

План:

1. Організаційні заходи (привітання, перевірка присутніх, повідомлення теми, мети заняття, мотивація здобувачів вищої освіти щодо вивчення теми).
2. Контроль опорного рівня знань (письмова робота, письмове тестування, фронтальне опитування тощо) – непередбачено.
3. Формування професійних вмінь, навичок (оволодіння навичками, проведення курації, визначення схеми лікування, проведення лабораторного дослідження тощо):
 - а) Усне опитування, бесіда, колективне обговорення та дискусія за темою заняття;
 - б) Перелік учбових практичних завдань, які необхідно виконати під час практичних занять: на основі запропонованих клінічних ситуацій, здійснити основні кроки для забезпечення ефективного ведення хворої дитини

в) Вирішення клінічного завдання, наприклад:

Завдання 1. Дівчинка 4 років, гостро захворіла, температура тіла до 38,5° С, болючий сухий кашель, одноразове блювання. При огляді стан важкий, шкіра бліда. ЧД-80/хв. Ціаноз носогубного трикутника. Права половина грудної клітки відстає в акті дихання. Притуплення перкуторного звуку справа нижче кута лопатки, аускультативно – дихання в цій ділянці ослаблене, хрипи не вислуховуються. Тони серця ослаблені, тахікардія. Живіт помірно здутий, болючий при пальпації в правому підребер'ї. На рентгенограмі органів грудної клітки – справа гомогенне затемнення в проекції 7 та 10 сегментів, синуси вільні. Поставьте попередній діагноз.	
1. Гострий обструктивний бронхіт 2. Правобічна полісегментарна пневмонія 3. Гострий бронхіоліт 4. Гострий стенозуючий ларинготрахеїт 5. Вогнищева пневмонія	Відповідь: Правобічна полісегментарна пневмонія, на що вказує гострий початок, підвищення температури, інтоксикаційний синдром, ознаки дихальної недостатності. Перкуторно притуплення перкуторного звуку справа нижче кута лопатки, аускультативно – дихання в цій ділянці ослаблене. На рентгенограмі органів грудної клітки – справа гомогенне затемнення в проекції 7 та 10 сегментів, синуси вільні. Гострий обструктивний бронхіт - це захворювання вірусної етіології. Але це патологія дітей перших років життя, клінічна симптоматика якої (шумний свистячий видих, експіраторна задишка, участь допоміжної мускулатури, періоральний ціаноз, коробковий перкуторний тон, аускультативно сухі джижачі, переважно свистячі і середньопухирчасті та дрібнопухирчасті незвучні хрипи та ін.) повністю протирічить даному діагнозу.
1. Педіатрія: підручник для студ. вищих навч. закладів IV рівня акредит/ за ред. проф. О.В. Тяжкої.- Вид. 5-те виправ. та допов.- Вінниця: Нова Книга, 2018. -1152 с: іл. 2. Nelson TEXTBOOK of PEDIATRICS. EDITION 20: 978-1-4557-7566-8. Robert M. Kliegman, Bonita F. Stanton, Joseph W. StGeme III, Nina F. Schor, Editor Emeritus Richard E. Behrman, 1600 John F. Kennedy Blvd. Ste. 1800.- Philadelphia, PA 19103-2899. – p. 2044-2050. 3. Дудник В.М. Диференційна діагностика найбільш поширених захворювань дитячого віку. Навчальний посібник з педіатрії / За ред. В.М. Дудник – 1-е видання. - Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2017. – 560 с.	

Рекомендації (інструкції) щодо виконання завдань (професійні алгоритми, орієнтувальні карти для формування практичних вмінь і навичок тощо):

а) Питання до самоконтролю:

1. Анатомо-фізіологічні особливості респіраторної системи у дітей, які впливають на перебіг бронхіальної астми, гострого обструктивного бронхіту та бронхіоліту, пневмонії, ларинготрахеїту.
2. Основні клінічні критерії для встановлення діагнозу бронхіальної астми в залежності від ступеня важкості.
3. Основні клінічні критерії для встановлення діагнозу гострого обструктивного бронхіту.
4. Основні клінічні критерії для встановлення діагнозу бронхіоліту.
5. Основні клінічні критерії для встановлення діагнозу пневмонії.

6. Основні клінічні критерії для встановлення діагнозу гострого стенозуючого ларинготрахеїту.
7. Критерії диференціальної діагностики бронхіальної астми та гострого обструктивного бронхіту.
8. Критерії диференціальної діагностики бронхіальної астми і бронхіоліту.
9. Критерії диференціальної діагностики пневмонії і бронхіоліту.
10. Критерії диференціальної діагностики гострого обструктивного бронхіту і гострого стенозуючого ларинготрахеїту.

б) Орієнтирочна карта для самостійної роботи з літературою

№	Основні завдання	Вказівки	Відповіді
1	2	3	4
1.	Ознайомитися з літературою та метою заняття	Ознайомитись із сучасними уявленнями про етіопатогенез, класифікацію, клінічний перебіг та додаткові методи діагностики захворювань, що супроводжуються кашлем у дітей	Знати фактори розвитку, класифікацію, клінічну картину проявів захворювань, гематологічні, імунологічні, рентгенологічні та функціональні ознаки захворювань та станів.
2.	Епідеміологія	Знати розповсюдженість захворювань, що супроводжуються кашлем серед дитячого населення.	Знати: розповсюдженість найбільш частих захворювань та патологічних станів у дитячій популяції.
3.	Етіопатогенез	Знати причини і механізм виникнення захворювань, що супроводжуються кашлем у дітей	Знати, що ці стани можуть бути обумовлені дією медичних факторів, збудниками інфекційних захворювань
4.	Клініка	Описати клінічну картину захворювань, що супроводжуються кашлем у дітей	Пам'ятати провідні клінічні симптоми основних станів у дітей з кашлем
5.	Діагностика	Знати схеми діагностики лікування захворювань, що супроводжуються кашлем у дітей	Використовувати схеми діагностики та лікування захворювань, що супроводжуються кашлем у дітей

в) Вимоги до результатів роботи, у т. ч. до оформлення: письмова робота повинна бути оформлена у письмовому чи печатному варіанті, мати охайний вигляд, на початок треба зазначити дату, тему, № завдання ПІБ виконавця, текст має бути розбірливим, структурованим;

4. Підбиття підсумків: оголошення оцінок за результатами заняття. Оцінка за одне практичне заняття є середньоарифметичною за всіма складовими і може мати лише цілу величину(5, 4, 3, 2), яка округлюється за методом статистики.

5. Список рекомендованої літератури:

- *основна:*

1. Nelson Textbook of Pediatrics, 2-Volume Set, 20th Edition, 2016 by Robert M. Kliegman, Bonita M.D. Stanton, Joseph St. Geme and Nina F Schor, 5315 p.
2. Основи педіатрії за Нельсоном: у 2 томах. Том 1 / Карен Дж. Маркданте, Роберт М. Клігман; переклад 8-го англ. видання. Наукові редактори перекладу В.С. Березенко, Т.В. Починок. Київ: ВСВ «Медицина», 2019. Т1-378с., Т2- 426 с.
3. Педіатрія: підручник для студ. вищих навч. закладів IV рівня акредит/ за ред. проф. О.В. Тяжкої.- Вид. 5-те виправ. та допов.- Вінниця: Нова Книга, 2018. 1152 с: іл.
4. Педіатрія: навч. посібник: у 2-х т. // За ред. М.Л. Аряєва, Н.В. Котової. – Одеса: ОНМедУ, 2014. – Т.2: Захворювання дітей раннього віку. Пульмонологія. Алергологія. Кардіологія. Гастроентерологія. Нефрологія. ВІЛ-інфекції. Первинна медико-санітарні допомога. – 312 с.
5. Педіатрія: національний підручник. За ред В.В. Бережного. Том 1,2. -Київ, 2013.- Т.-1040 с., Т.2-1024 с.

- *додаткова:*

1. Дудник В.М. Диференційна діагностика найбільш поширених захворювань дитячого віку. Навчальний посібник з педіатрії / За ред. В.М. Дудник – 1-е видання. - Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2017. – 560 с.
2. Невідкладні стани в педіатричній практиці : навч. посіб. для студ. вищих мед. навч. закл. IV рівня акредитації / Ю. В. Марушко, Г. Г. Шеф, Ф. С. Глумчер, С. М. Ярославська. – Київ: Медицина, 2016. – 400 с.
3. Tang Y, Li W, Baskota M, Zhou Q, Fu Z, Luo Z, et al. Multisystem inflammatory syndrome in children during the coronavirus disease 2019 (COVID-19) pandemic: a systematic review of published case studies. Transl Pediatr. 2021 Jan. 10 (1):121-135.

- *електронні інформаційні ресурси:*

1. <http://moz.gov.ua>– Міністерство охорони здоров'я України
2. www.who.int – Всесвітня організація охорони здоров'я